

ОДИТЕН ДОКЛАД НА СМЕТНАТА ПАЛАТА № 0400101025

за извършен финансов одит на консолидирания годишен финансов отчет на
Селскостопанската академия за 2024 г.

София, 2025 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на съкращенията	3
Част I. Докладване относно одита на консолидирания финансов отчет	4
Квалифицирано мнение	4
База за изразяване на квалифицирано мнение.....	4
Обръщане на внимание.....	9
Правно основание за извършване на одита	11
Отговорности на ръководството за консолидирания финансов отчет.....	11
Отговорности на Сметната палата за одита на консолидирания финансов отчет	12
Част II. Докладване във връзка с други законови и други отговорности – други констатации при одита на консолидирания финансов отчет	13
Коригирани неправилни отчитания.....	13
Съществени недостатъци на вътрешния контрол	15
Приложение № 1 Опис на одитните доказателства	17

Списък на съкращенията

ГФО	Годишен финансов отчет
РА	Разплащателна агенция
МСВОИ	Международни стандарти на върховните одитни институции
СБО	Сметкоплан на бюджетните организации
ЗЗНСПЖ	Закон за закрила на новите сортове и породи животни
ЗСч	Закон за счетоводството
ДЗИ	Добруджански земеделски институт
ДДС	Дирекция „Държавно съкровище“
ОПР	Отчет за приходи и разходи
ВРБ	Второстепенен разпоредител с бюджет
НДА	Нефинансови дълготрайни активи
ДМА	Дълготрайни материални активи
НМДА	Нематериални дълготрайни активи
МФ	Министерство на финансите
СЕС	Сметки за средства от Европейския съюз
СС	Счетоводен стандарт
ССА	Селскостопанската академия
ЦА	Централна администрация
СчП	Счетоводната политика
ДСД	Други сметки и дейности
ЗФУКПС	Закон за финансови управление и контрол в публичния сектор
МЗХ	Министерството на земеделието и горите
РД	Работен документ
ОД	Одитно доказателство
ДА	Дълготраен актив

ДО
ДОЦ. НАТАЛИЯ КИСЕЛОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
51-О НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО
ПРОФ. Д-Р ВИОЛЕТА БОЖАНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
СЕЛСКОСТОПАНСКАТА
АКАДЕМИЯ

Част I. Докладване относно одита на консолидирания финансов отчет

Квалифицирано мнение

Сметната палата извърши финансов одит на консолидирания годишен финансов отчет на Селскостопанската академия, състоящ се от консолидиран баланс към 31 декември 2024 г., консолидиран отчет за приходите и разходите, консолидиран отчет за касовото изпълнение на бюджета, сметките за средствата от Европейския съюз и сметките за чужди средства за годината, завършваща на тази дата, както и приложение към консолидирания финансов отчет, включително пояснения за прилаганата счетоводна политика.

Сметната палата изразява мнение, че с изключение на ефекта от въпросите, описани в раздел *База за изразяване на квалифицирано мнение* от настоящия доклад, приложеният консолидиран годишен финансов отчет дава вярна и честна представа за консолидираното финансово състояние на Селскостопанската академия към 31 декември 2024 г. и за нейните консолидирани финансови резултати от дейността и консолидираните ѝ парични потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане в публичния сектор, която се състои от стандартите, указанията и сметкоплана по чл. 164, ал. 1 и 3 от Закона за публичните финанси.

База за изразяване на квалифицирано мнение

При одита на приложения консолидиран годишен финансов отчет Сметната палата констатира следните неправилни отчитания:

1. При извършен сравнителен анализ в Институт по зеленчукови култури "Марица" – Пловдив, между информацията в генерирана от счетоводния софтуер на института оборотна ведомост и амортизационен план към 31.12.2024 г., и хронология на счетоводните записвания за одитирания период, се установи:¹

1.1. В счетоводния софтуер не са въведени всички счетоводни записвания, във връзка с извършените стопански операции от института през 2024 г., по-съществени от

¹ ОД № 7

които са:

- преоценка на машини, съоръжения и оборудване, на обща стойност 886 899 лв., въведени в оборотната ведомост за отчетна група „Бюджет“ - като дебитен оборот по сметка 2049 „Други машини, съоръжения, оборудване“ и кредитен оборот по сметка 7801 „Преоценки на нефинансови дълготрайни активи“. Същите не са въведени в счетоводния софтуер. Извършеният преглед за обезценка на активите, признати по сметка 2049 „Други машини, съоръжения, оборудване“ не обхваща всички активи, като справедливата стойност за преоценените ДМА е определена от лицензиран оценител. Преоценени са активи, които съгласно представен протокол за преоценка са с нулева балансова стойност (отчетната стойност съгласно протокола за преоценка е в размер на 32 080 лв.). По сметка 2049 „Други машини, съоръжения, оборудване“ в оборотната ведомост по макета на МФ, наличните активи са с обща отчетна стойност 1 668 526 лв. Не са предоставени документи за извършен преглед за обезценка/преоценка на останалите активи.

- през 2024 г., в счетоводния софтуер, в отчетна група СЕС, не са въведени счетоводни записвания във връзка със счетоводното отчитане на неусвоени помощи и дарения. В оборотната ведомост по макета на МФ са отразени сторниран коректив (по метода на червеното сторно), начислен през 2023 г., в размер на 311 640 лв., и начислен през 2024 г. коректив, в размер на 11 137 лв., по кредита на сметка 4989 „Коректив за неусвоени помощи и дарения“ и дебита на сметка 7402 „Коректив на приходите от текущи помощи и дарения, предоставени от Европейския съюз“;

1.2. Информацията в оборотната ведомост, генерирана от счетоводния софтуер, не съответства на информацията в оборотната ведомост по макет на МФ:

1.2.1. В отчетна група „Бюджет“, установено е несъответствие в крайните салда по 110 счетоводни сметки. В оборотната ведомост по макета на МФ² установените по-съществени разлики са по сметки 1001 „Разполагаем капитал“ - в по-малко с 10 887 765 лв., 1101 „Акумулирано изменение на нетните активи“ - в повече с 10 289 045 лв., сметки от група 241 „Амортизация на дълготрайни материални активи“ - в по-малко с 1 137 365 лв., спрямо информацията по оборотната ведомост, генерирана от счетоводния софтуер на института.

В отчетна група „Бюджет“, сметките от раздели 6 „Сметки за разходи“ и 7 „Сметки за приходи, трансфери и преоценки“ в оборотната ведомост, генерирана от счетоводния софтуер, са с начални салда, както следва:

- по сметки от раздел 6 „Сметки за разходи“ са налични начални дебитни и кредитни салда, съответно общо в размер на 10 853 922 лв. и 391 302 лв., вместо след годишното счетоводно приключване за 2023 г. да са равни на нула;

- по сметки от раздел 7 „Сметки за приходи, трансфери и преоценки“ са налични начални дебитни и кредитни салда, съответно общо размер на 3 085 461 лв. и 9 106 918 лв., вместо след годишното счетоводно приключване за 2023 г. да са равни на нула.

1.2.2. В отчетна група СЕС е установено несъответствие в крайните салда по 57 счетоводни сметки, като в оборотната ведомост на института по макет на МФ³ по-съществени са разликите в крайните салда на сметки 1101 „Акумулирано изменение на нетните активи“ - в по-малко с 475 991 лв., 4989 „Коректив за неусвоени помощи и дарения“ - в по-малко със 733 478 лв., от информацията по оборотната ведомост,

² Оборотната ведомост, която е сбирувана в сборната оборотна ведомост на ССА

³ Оборотната ведомост която е сбирувана в сборната оборотна ведомост на ССА

генерирана от счетоводния софтуер на института.

В отчетна група СЕС, сметките от раздели 6 „Сметки за разходи“ и 7 „Сметки за приходи, трансфери и преоценки“ в оборотната ведомост, генерирана от счетоводния софтуер, са с начални салда както следва:

- по сметки от раздел 6 „Сметки за разходи“ са налични начални дебитни салда, общо в размер на 1 985 825 лв., вместо след годишното счетоводно приключване за 2023 г. да са равни на нула;

- по сметки от раздел 7 „Сметки за приходи, трансфери и преоценки“ са налични начални дебитни и кредитни салда, съответно общо в размер на 547 650 лв. и 2 590 118 лв., вместо след годишното счетоводно приключване за 2023 г. да са равни на нула.

1.3. Амортизационният план не съдържа минималния брой реквизити, съгласно указанията на Раздел XII „Амортизационен план“ от ДДС № 5 от 2016 г. на МФ и т. 8.1-8.3 от СС 4 „Отчитане на амортизациите“. Амортизационният план съдържа колони с наименования, несъответстващи на наименованията на реквизитите, посочени в т. 8.1 от СС 4, например: yearQuoteReal, RealDepNorm, Rest Sum и др.п., поради което одитният екип не може да извърши повторно изчисление на начислените разходи за амортизация на амортизируемите нефинансови дълготрайни активи, с което да се потвърди стойността на признатите активи в ГФО на одитираната организация. Към 31.12.2024 г. констатирано е неравнение, на стойност 951 399 лв., между балансовата стойност на активите, включени в Амортизационния план, и съответната позиция в Баланса на Институт по зеленчукови култури "Марица" – Пловдив.⁴

Не са спазени указанията на т. 43 от ДДС № 7 от 2024 г. на МФ относно осчетоводяването на всички активи и пасиви, както и всички приходи и разходи, отнасящи се за 2024 г.

Не са спазени указанията на МФ, дадени в т. 21.2 от ДДС № 7 от 2024 г., относно идентичността на информацията от файловете, представени в Сметната палата с тази от счетоводната система и тази, представена в МФ, като декларациите за удостоверяване на идентичността са формално попълнени.

Поради констатираните разлики между различните източници на информация и невъзможността да се извърши повторно изчисление на начислените разходи за амортизация на амортизируемите нефинансови дълготрайни активи, с което да се потвърди стойността на признатите активи, не може да се изрази разумна увереност относно вярното и честно представяне на имущественото и финансовото състояние и паричните потоци в ГФО на Институт по зеленчукови култури "Марица" – Пловдив, което е съществени по характер.

2. При извършените одитни процедури за проверка на проведената годишна инвентаризация на активите и пасивите към 31.12.2024 г., се установи:⁵

2.1. В ДЗИ - Генерал Тошево:

2.1.1. не е извършена инвентаризация на активите, признати по сметка 2020 „Продуктивни и работни животни“ и сметка 3100 „Млади животни и животни за угодяване“, с обща балансова стойност към 31.12.2024 г. в размер на 416 787 лв.⁶

⁴ по шифри 0011 „Сгради“ - 47 039 лв., 0012 „Компютри, транспортни средства, оборудване“ - 895 856 лв., 0013 „Стопански инвентар и други ДМА“ – 6 899 лв. и 0020 „Нематериални дълготрайни активи“ – 1 605 лв.

⁵ ОД №№ 2 и 3

⁶ 277 595 лв. по сметка 2020 „Продуктивни и работни животни“ и 139 192 лв. по сметка 3100 „Млади животни и животни за угодяване“

2.1.2. Разчети с контрагенти, признати по сметки от раздел 4 „Сметки за разчети – вземания и задължения“, са частично инвентаризирани, както следва:

- сметка 4010 „Задължения към доставчици от страната“ е със салдо към края на отчетния период, в размер на 406 745 лв. Инвентаризирани и потвърдени са разчети, в размер на 143 835 лв. За разликата от 262 910 лв. по салдото на сметка 4010 „Задължения към доставчици от страната“ не е извършена инвентаризация, като от института не са изпратени писма за потвърждаване на задълженията.

- сметка 4110 „Вземания от клиенти от страната“ е със салдо към края на отчетния период, в размер на 901 049 лв. Инвентаризирани и потвърдени са разчети, в размер на 76 344 лв. За разликата, в размер на 824 705 лв., не е извършена инвентаризация - не са изпратени писма за потвърждаване на вземанията.

- за потвърждаване на вземанията по сметки 4020 „Доставчици по аванси от страната“ не са изпратени писма, в размер на 20 000 лв.

2.2. В Земеделски институт гр. Шумен, разчети с контрагенти, признати по сметки от раздел 4 „Сметки за разчети – вземания и задължения“, са частично инвентаризирани, както следва:

- сметка 4010 „Задължения към доставчици от страната“ е със салдо към края на отчетния период, в размер на 43 599 лв., които не са инвентаризирани и потвърдени от контрагентите.

- сметка 4110 „Вземания от клиенти от страната“ е със салдо към края на отчетния период, в размер на 119 232 лв. Инвентаризирани и потвърдени са разчети, в размер на 63 036 лв. За разликата от 56 196 лв. не е извършена инвентаризация и не са потвърдени вземанията от контрагентите.

Не са спазени разпоредбите на чл. 24, ал. 1 от Закона за счетоводството за вярно и честно представяне на имущественото и финансовото състояние във финансовите отчети, както и чл. 28, ал. 1 от същия закон за извършване на инвентаризация на активите и пасивите най-малко веднъж годишно, с цел достоверното им представяне в годишния финансов отчет.

Не са спазени дадените от министъра на финансите указания с т. 1.5 от ДДС № 10 от 2017 г., съгласно които тези активи и пасиви се инвентаризират най-малко веднъж в годината, във връзка с чл. 1 от „Вътрешни правила за подготовка и провеждане на инвентаризация в Добруджански земеделски институт Генерал Тошево“ и раздел 1 „Общи положения“ от „Вътрешни правила за провеждане на инвентаризация в Земеделски институт гр. Шумен“.

Допуснатото несъответствие е оценено по характер.

3. В Приложението към финансовия отчет на ССА за 2024 г. (елемент на ГФО на академията за 2024 г.), не са оповестени:⁷

3.1. Счетоводната политика за оценката на стоково-материалните запаси при тяхното отписване, включително приложените методи (СС 2 т. 12, буква „а“).

3.2. Отчетната стойност на напълно амортизираните ДМА – по групи активи.

3.3. Възприетата от предприятието счетоводна политика относно нематериалните активи, като се посочва възприетият подход:

- при признаване на разходи за развитие като нематериални активи;
- при определяне на първоначалната оценка на нематериалните активи;
- за определяне на последващите разходи по нематериалните активи (ако има

⁷ ОД № 4

такива);

- на разходите за усъвършенстване (ако има такива);
- при оценката на нематериалните активи след първоначалното им признаване;
- при временното извеждане от употреба на нематериални активи;

3.4. Отчетната стойност на напълно амортизираните нематериални активи – по групи активи.

3.5. Видовете, естеството и характера на селскостопанските дейности;

3.6. База за определяне на справедливите стойности на биологичните активи и селскостопанската продукция по групи;

3.7. Отчитане на наличностите и движението на биологичните активи по групи и видове в количествени измерители и по справедливи цени;

3.8. Отчитане на произведената селскостопанска продукция по количества и справедливи цени при първоначалното ѝ признаване;

3.9. Увеличението и намалението на запасите от биологичните активи и селскостопанската продукция;

3.10. Начислени амортизации и обезценки на биологичните активи;

3.11 Движението на животните по видове и възрастови групи и друга важна информация.

Не са спазени изискванията на т. 12, буква „а“ СС 2 „Отчитане на стоково-материалните запаси“ за оповестяване на счетоводната политика за оценката на стоково-материалните запаси при тяхното отписване, включително приложените методи, т. 12, буква „ж“ СС 16 „Дълготрайни материални активи“ за оповестяване на отчетната стойност на напълно амортизираните дълготрайни материални активи - по групи активи, т. 10 от СС 38 „Нематериални активи“ за оповестяване на информацията относно отчитането на нематериалните активи и т. 6.1 от СС 41 "Селско стопанство", за оповестяване на информацията, която би могла да има съществено отражение и ефект върху финансовия отчет на ССА.

Неправилното отчитане е оценено по характер.

4. Установи се следният случай на несъобразяване със законите и другите нормативни разпоредби:

В ССА не са актуализирани Стратегията за управление на риска и Риск-регистъра. Със Заповед № РД04-88 от 05.11.2020 г. е утвърдена Стратегия за управление на риска в ССА, която следва да се актуализира на всеки три години или при настъпване на съществени промени в рисковата среда. Последният преглед на риск-регистъра е извършен на 26.02.2021 г., за което е съставен протокол със същата дата, отразяващ резултатите от работата на комисията по управление на риска, назначена със Заповед № РД 04-107/17.12.2020 г. Риск-регистъра е актуализиран и одобрен на 02.03.2021 г.⁸

Не са спазени изискванията на чл. 12, ал. 3 от ЗФУКПС относно извършване на актуализация на стратегията на всеки три години и на контролните дейности, целящи намаляването на риска най-малко веднъж годишно.

Сметната палата извърши одита в съответствие със Закона за Сметната палата и МСВОИ (1003-1810). Отговорностите на Сметната палата съгласно МСВОИ (1003-1810) са описани допълнително в раздела *Отговорности на Сметната палата за одита на консолидирания финансов отчет* от настоящия доклад. Сметната палата е независима от Селскостопанската академия в съответствие с *Етичния кодекс на Сметната палата*,

⁸ ОД № 8

като тя изпълни и своите други етични отговорности в съответствие с този кодекс. Сметната палата счита, че получените одитни доказателства са достатъчни и уместни, за да осигурят база за изразяване на квалифицирано мнение.

Обръщане на внимание – Признати по справедлива стойност сертификати (22 782 584 лв.), издадени на основание чл. 13, ал. 1 от Закона за закрила на новите сортове растения и породи животни, които до момента не са били заведени като интелектуална собственост.

Сметната палата обръща внимание на Приложението към консолидирания годишен финансов отчет (обяснителна записка), в което в глава *Информация за състоянието и изменението на основните активи и пасиви, приходи и разходи*, Раздел А. ОТЧЕТНА ГРУПА „БЮДЖЕТ“, е оповестено, че са признати по справедлива стойност, общо в размер на 22 782 584 лв., сертификати, издадени на основание чл. 13, ал. 1 от Закона за закрила на новите сортове и породи животни (ЗЗНСПЖ), които до момента не са били заведени като интелектуална собственост.

За счетоводното отчитане на новопризнатите нематериални активи през 2024 г. е дебитирана сметка 2102 „Патенти, лицензи, концесионни права, фирмени и търговски марки и др.“ в кореспонденция със сметка 7992 „Увеличение на нефинансови дълготрайни активи от други събития“.

В съответствие с т. 5 от СС 38 „Нематериални активи“ първоначалната оценка на създаден в предприятието нематериален актив представлява сборът от разходите, извършени от момента, в който нематериалният актив за пръв път е постигнал критериите за признаване или първоначално вътрешно създаден нематериален актив се признава по себестойност, а не по справедлива цена. Следва да се има предвид, че съгласно т. 3.6 от СС 38, разходите за нематериален актив, първоначално признати като текущи разходи за периода, в който са възникнали, не се включват в стойността на нематериалния актив.

Нематериален актив, съгласно т. 3.3, буква б) от СС 38, се признава когато може да се докажат редица показатели, сред които е и способността за оценяване на разходите, произтичащи от нематериалния актив по време на неговото развитие. Изискани са от два института⁹ документи, удостоверяващи извършения анализ за определяне на справедливата стойност на признатите през 2024 г. нематериални активи.

От Института по царевицата се представи справка за извършени разходи, без да се представи анализ и/или информация, документираща тяхното извършване и относителността им към определения актив.

От Институт по растителни генетични ресурси „Константин Малков“ се предостави информация, че за база е взета оценка, извършена от лицензиран оценител през 2009 г., като оценката е увеличена с 10 % за сортове с по-голямо разпространение; за сортовете, които са с по-малко разпространение - не е променяна базата, а за сортовете с малко разпространение - базата е намалена с 10 %.

В този смисъл посочените стойности не биха могли да се определят като достатъчно надеждни и се поставя под съмнение твърдението за вярност оценка.

⁹ Институт по царевицата и Институт по растителни генетични ресурси „Константин Малков“

В ГФО на ССА за 2024 г. по шифър 0020 „Нематериални дълготрайни активи“ от актива на баланса и шифър 0793 „Увеличение на нефинансови активи от други събития“ от ОПР е призната сума, в размер на 22 782 584 лв.

С писмо, изх. № 14-13 от 27.03.2025 г., от Селскостопанска академия е отправено запитване към Дирекция „Държавно съкровище“ към Министерство на финансите, относно осчетоводените сертификати, издадени на основание чл. 13, ал. 1 от ЗЗНСПЖ, които до момента не са били признати като интелектуална собственост. Както и относно счетоводното отчитане на извършените разходи през отделните етапи за целия период на създаване на нов вид сорт и признаването му като вътрешно създадени дълготрайни нематериални активи (НМДА) при издаването на сертификат.¹⁰

В получения отговор от МФ категорично не е упоменато, че нематериалните активи следва да не се признаят в отчетността на ССА. Съгласно полученото становище на МФ:

„За отчитането на нематериални активи (в т. ч. вътрешно създадени нематериални активи) от бюджетните организации като цяло са приложими съответните разпоредби на СС 38 Нематериални активи при спазване регламентираните принципи, правила и изисквания в т. 38 и т. 39 от указание на Министерството на финансите ДДС № 20/2004 г.

По принцип конкретен актив се признава и отчита като нематериален актив, когато отговаря на определението за нематериален актив, при придобиването му е възможно надеждно да се оцени и от използването му се очаква икономическа изгода. Тези изисквания следва да са изпълнени едновременно, като липсата на което и да е от тях е основание конкретният актив да не се признае за нематериален актив.

В съответствие с т. 3.3. от СС 38 вътрешно създаден нематериален актив се признава и отчита като такъв в зависимост от фазата на създаване, в която се намира. В процеса на изследователска дейност - не се признава актив, тъй като по време на изследователската фаза на един вътрешен проект не може да се докаже по безспорен начин, че има наличие на нематериален актив, който вероятно ще доведе до бъдещи икономически изгоди. Ако е възникнал актив в резултат на дейност по развитие (фаза на развитие на вътрешен проект), той се признава за нематериален актив само при доказване изпълнението на посочените в т. 3.3, буква "б" от СС 38 изисквания. В такъв случай, първоначалната оценка на вътрешно създаден нематериален актив представлява сборът от разходите, извършени от момента, в който нематериалният актив за пръв път е постигнал критериите за признаване, като следва да се има предвид, че съгласно т. 3.6. от СС 38 разходите за нематериален актив, първоначално признати като текущи разходи за периода, в който са възникнали, не се включват в стойността на нематериалния актив.

Приложимата за бюджетните организации счетоводна рамка не допуска прилагането на справедлива стойност или нейна модификация при първоначалното признаване на какъвто и да е вътрешно генериран (т.е. произведен от самата единица) актив - материални запаси или нефинансови дълготрайни активи, с изключение на оценяване на произведена селскостопанска продукция/генерирани биологични активи съгласно приложимите обстоятелства на прилагане на СС 41, където е налице относително лесно установима справедлива стойност.

Прилагането на справедлива стойност за вътрешно генерирани/създадени нематериални дълготрайни активи е допустимо само по отношение на последващо

¹⁰ на основание чл. 13, ал. 1 от ЗЗНСПЖ

оценяване, на вече първоначално признати по валиден, съобразно изискванията на счетоводната рамка, начин активи (т.е. първоначална оценка по себестойност).

Доколкото са налице активи, за които горепосочените изисквания за признаване и определяне на първоначална оценка по себестойност са изпълними, за тях са приложими процедурите и реда за отчитане, регламентирани в т. 38.3. и т. 50 от ДДС № 20/2004 г.

Въз основа на описания дългогодишен процес на вътрешно създавани от ССА активи в преобладаващите случаи считаме, че обективно трудно може да се направи надеждна оценка на тяхната стойност за целите на тяхното признаване и отчитане, поради невъзможност за разграничаване и разпределяне между отделните активи на съответните разходи при тяхното създаване, както и за точното определяне на момента, в който тези активи ще отговорят за пръв път на критериите за признаване като нематериален актив, за да се изчисли надеждно тяхната себестойност. Отделно от това е налице висока степен на несигурност относно бъдещите изгоди от разработваните проекти/продукти, както и това, кои от бъдещите продукти от тази дейност ще имат принос. Под въпрос би била и надеждната оценка след първоначалното признаване на подобни активи, когато се изисква определяне на тяхната справедлива стойност.

Всички тези гореизложени обстоятелства очевидно пораждаат значителна несигурност за надеждната оценка на тези активи и поставят въпроса за изпълнението на критериите за признаване на нематериален актив в контекста на по-консервативния подход по принцип, възприет при признаването на нематериални активи.

Предвид изложеното по-горе, считаме, че би следвало при разработването на счетоводната политика по отношение на такива обекти на отчитане да се избере по-предпазлив подход, който да е в съзвучие с по-консервативната насока, заложена в счетоводната рамка по отношение на признаването на вътрешно генерирани нематериални активи. “.

Сметната палата не модифицира одитното мнение по отношение на този въпрос.

Правно основание за извършване на одита

Сметната палата извърши одита на основание чл. 54 от Закона за Сметната палата, Програмата за одитната дейност на Сметната палата на Република България за 2025 г. и в изпълнение на Заповед № ОД-04-01-010 от 17.02.2025 г. на Тошко Тодоров, заместник-председател на Сметната палата.

Отговорности на ръководството за консолидирания финансов отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този консолидиран финансов отчет в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане в публичния сектор, която се състои от стандартите, указанията и сметкоплана по чл. 164, ал. 1 и 3 от Закона за публичните финанси, и за такава система за вътрешен контрол, каквато ръководството определи, че е необходима, за да даде възможност за изготвянето на консолидирани финансови отчети, които да не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка.

При изготвяне на консолидирания финансов отчет ръководството носи отговорност за оценяване способността на бюджетната организация да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен когато бюджетната организация ще бъде закрыта или нейната дейност ще бъде преустановена.

Отговорности на Сметната палата за одита на консолидирания финансов отчет

Целите на Сметната палата са да получи разумна степен на сигурност относно това дали консолидираният финансов отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издаде одитен доклад, който да включва одитно мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че финансов одит, извършен в съответствие с МСВОИ (1003-1810), винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилните отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, ще окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, вземани въз основа на този консолидиран финансов отчет.

Като част от финансовия одит в съответствие с МСВОИ (1003-1810), Сметната палата използва професионална преценка и запазва професионален скептицизъм по време на целия одит. Сметната палата също така:

- идентифицира и оценява рисковете от съществени неправилни отчитания в консолидирания финансов отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработва и изпълнява одитни процедури в отговор на тези рискове и получава одитни доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за изразяване на одитно мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.
- получава разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработи одитни процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на бюджетната организация.
- оценява уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- достига до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одитни доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни съмнения относно способността на бюджетната организация да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако Сметната палата достигне

до заключение, че е налице съществена несигурност, от нея се изисква да привлече внимание в одитния си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания в консолидирания финансов отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да изрази модифицирано мнение. Заключениета на Сметната палата се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одитния доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина бюджетната организация да преустанови функционирането си като действащо предприятие.

- оценява цялостното представяне, структура и съдържание на консолидирания финансов отчет, включително оповестяванията, и дали консолидираният финансов отчет представя стоящите в основата операции и събития по начин, който постига вярно и честно представяне.

Сметната палата комуникира с ръководството наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на финансовия одит и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които са идентифицирани по време на извършвания финансов одит.

Част II. Докладване във връзка с други закони и други отговорности – други констатации при одита на консолидирания финансов отчет

В съответствие с чл. 54, ал. 14 от Закона за Сметната палата и МСВОИ 12 *Ползи от работата на върховните одитни институции – насочена към подобряване на живота на гражданите*, Сметната палата, за да отговори на очакванията на обществото и за да засили отчетността, прозрачността и интегритета на бюджетните организации, комуникира в одитния доклад констатираните неправилни отчитания, коригирани по време на одита, и съществени недостатъци на вътрешния контрол, освен когато:

- дадена констатация се отнася за въпрос, който очевидно е без никакви последици за консолидирания финансов отчет;
- закон или нормативна уредба възпрепятства публичното оповестяване на дадена констатация; или
- в изключително редки случаи, Сметната палата реши, че дадена констатация не следва да бъде комуникирана в одитния доклад, тъй като би могло разумно да се очаква, че неблагоприятните последици от това действие биха надвишили ползите от гледна точка на обществен интерес от тази комуникация.

Сметната палата не модифицира одитното мнение във връзка с включените в Част II на настоящия одитен доклад други констатации.

Коригирани неправилни отчитания

1. По време на финансовия одит на ГФО за 2022 г. от Селскостопанска академия е предоставена информация, че е извършен преглед за обезценка/преоценка на нефинансовите дълготрайни активи (НДА) във всичките 30 второстепенни разпоредители с бюджет (ВРБ) и в Централна администрация (ЦА).¹¹ В 17 от тях,

¹¹ ОД № 01

включително ЦА, прегледът за преоценка/обезценка е извършен при спазване на указанията на МФ, дадени с т. 36.1 от ДДС № 20 от 2004 г. В останалите 14 ВРБ¹², за НДА, на обща стойност 57 140 619 лв., са представени протоколи, в които е посочено, че не са налице условия за обезценка.

На одитния екип не са предоставени документи за извършени анализи/проучвания за определяне на текущата възстановима стойност на сходни активи, с подобен потенциал и оставащ срок на годност, които да послужат за основание на направените изводи, поради което считаме, че при прегледа за преоценка/обезценка в посочените ВРБ, процедурите са изпълнени формално, и не позволяват да бъдат потвърдени салдата на съответните сметки, по които са признати ДА, подлежащи на периодичен преглед за обезценка/преоценка.

Съгласно Раздел Б. „Дълготрайни активи“ от Счетоводната политика на ССА, преглед за обезценка на дълготрайните активи следва да се извършва веднъж на три години.

През 2023 г. са предприети действия от страна на ръководството на академията, в резултат от което е извършен преглед за обезценка/преоценка само на част от активите в горесцитираните 13 ВРБ - предимно на активите, признати по сметки от подгрупи 204 „Машини, съоръжения, оборудване“ и 205 „Транспортни средства“, а в Института по криобиология и хранителни технологии не е извършен преглед.

Към 31.12.2023 г. не е извършен преглед за преоценка/обезценка на активи, с обща балансова стойност, в размер на 36 172 196 лв. (в т.ч. прилежащи към сгради и съоръжения земи, земи, гори и трайни насаждения, в размер на 22 612 880 лв.), от общо 94 780 889 лв., което съставлява 38.16%.

През 2024 г. са предприети действия от страна на ръководството на академията, в резултат от което е извършен преглед за обезценка/преоценка на НДА от всички рапоредители в системата на ССА.

Не са спазени указанията на МФ, дадени в т.т. 16.24 и 36.1 от ДДС № 20 от 2004 г. относно извършване на преглед за преоценка/обезценка на нефинансови дълготрайни активи, във връзка с определения срок за извършване на преглед за обезценка с Раздел Б. „Дълготрайни активи“ от СчП на ССА.

2. При попълване на файла Баланс на ССА към 31.12.2024 г. по макет на Министерство на финансите (BALANCE-2024-IV) не е попълнен лист Intra-Balances, в резултат на което не са елиминирани насрещните вземания и задължения между отчетни групи „Бюджет“ и СЕС, на стойност 4 206 287 лв. В Баланса на ССА към 31.12.2024 г. в колони „Текуща година“ и „Предходна година“, общо за трите отчетни групи, са завишени шифри 0076 „Други вземания“ и 0529 „Други краткосрочни задължения“ със същата стойност.¹³

Не са спазени разпоредбите на чл. 24 ал. 1 от ЗСч, относно вярното и честно представяне на имущественото и финансовото състояние и финансовите резултати от дейността на предприятието.

¹² Агробιοинститут – София, Добруджански земеделски институт - Генерал Тошево, Институт по аграрна икономика – София, Институт по декоративни растения – София, Институт по лозарство и винарство – Плевен, Институт по овощарство – Пловдив, Институт по рибарство и аквакултури – Пловдив, Институт по рибни ресурси – Варна, Институт по тютюна и тютюневите изделия - с. Марково, област Пловдив, Научен център по земеделие – Средец, Национален земеделски музей – София, Институт по зеленчукови култури "Марица" – Пловдив, Научен център по бубарство – Враца.

¹³ ОД № 6

3. При извършени одитни процедури за проверка на счетоводното отчитане на прилежащи към сгради и съоръжения земи, се установи:¹⁴

3.1. В Институт по почвознание, агротехнологии и защита на растенията "Никола Пушкарров" – София, през 2024 г. са отписани прилежащи към сгради и съоръжения земи, които не са собственост на ССА, с балансова стойност, в размер на 111 553 лв.

При отписването на активите, след уточнение с областните дирекции по земеделие към МЗХ за стойността на земите, за достигане на уточнената стойност неправилно е завишена стойността на активите като са съставени неправилни счетоводни записвания по дебита на сметка 2010 „Прилежащи към сгради и съоръжения земи“ в кореспонденция със сметка 7992 „Увеличение на нефинансови дълготрайни активи от други събития“, на обща стойност 2 049 561 лв. След това земите са отписани от баланса на института като е съставено счетоводно записване по кредита на сметка 2010 „Прилежащи към сгради и съоръжения земи“ в кореспонденция със сметка 6992 „Намаление на нефинансови дълготрайни активи от други събития“ на стойност 2 161 114 лв.

В резултат на съставените счетоводни записвания, неправилно са завишени салдата по сметки 7992 „Увеличение на нефинансови дълготрайни активи от други събития“, и 6992 „Намаление на нефинансови дълготрайни активи от други събития“ с 2 049 561 лв.

Не са спазени разпоредбите на чл. 24 ал. 1 от ЗСч, относно вярното и честно представяне на имущественото и финансовото състояние и финансовите резултати от дейността на предприятието.

Не са спазени изискванията на чл. 3 ал. 3 от ЗСч за счетоводно отчитане на основата на документална обоснованост.

3.2 В Институт по полски култури – Чирпан, при счетоводното отчитане на извършен преглед за преценка на прилежащи към сгради и съоръжения земи, е съставено счетоводно записване, на стойност 2 067 618 лв., по дебита на сметка 2010 „Прилежащи към сгради и съоръжения земи“ в неправилна кореспонденция със сметка 7992 „Увеличение на нефинансови дълготрайни активи от други събития“, вместо със сметка 7801 „Преоценки на нефинансови дълготрайни активи“.

Не е спазено изискването за осчетоводяването на стопанските операции по сметки в съответствие с техния характер, съгласно СБО, утвърден от министъра на финансите с ДДС № 14 от 2013 г.

Съществени недостатъци на вътрешния контрол

Въведените контролни дейности в областта на счетоводната отчетност не са прилагани непрекъснато през целия одитиран период, не са минимизирали риска от допускане на неправилни отчитания и не обхващат всички рискове, свързани с отчитането на приходите и разходите, активите и пасивите, съобразно спецификата на дейността на общината.

¹⁴ ОД № 5

На основание т. 67 от писмо ДДС № 07 от 2024 г. на министъра на финансите, по време на финансовия одит са извършени корекции по Баланса и Отчета за приходите и разходите на Селскостопанската академия.

Коригираните Баланса и Отчета за приходите и разходите, са представени в Министерство на финансите и в Сметната палата на 14.05.2025 г.

В подкрепа на констатациите са събрани 8 броя одитни доказателства, които заедно с работните документи, отразяващи отделните етапи на одитния процес, се намират в Сметната палата. При необходимост можете да се запознаете с тяхното съдържание на адрес: гр. София, ул. „Екзарх Йосиф“ № 37.

Настоящият одитен доклад е приет на основание чл. 54, ал. 14 от Закона за Сметната палата, с Решение № 230 от 16.07.2025 г. на Сметната палата и е изготвен в два еднообразни екземпляра, един за Селскостопанската академия и един за Сметната палата.

Приложение № 1 Опис на одитните доказателства

В таблицата е представен списък на одитните доказателства, подкрепящи констатациите, комуникирани в одитния доклад.

№	Одитни доказателства	Брой страници
1	РД № 2.16-1 за извършена проверка на предприетите действия относно установените некоригирани неправилни отчитания при извършен финансов одит на ГФО на Селскостопанска академия за 2023 г.	23
2	РД № 2.9-1 за извършена процедура относно проведена годишна инвентаризация към 31.12.2024 г. в Добруджански земеделски институт – Генерал Тошево.	4
3	РД № 2.9-2 за извършена процедура относно проведена годишна инвентаризация към 31.12.2024 г. в Земеделски институт - Шумен.	4
4	РД № 2.24 за проверка на извършените оповестявания, включени във финансовия отчет на Селскостопанска академия към 31.12.2024 г.	7
5	РД № 2.15-1 за процедури по същество за проверка на счетоводното отчитане на дълготрайни активи по счетоводни сметки 2010 „Прилежащи към сгради и съоръжения земи“, 2031 „Административни сгради“, 2032 „Жилищни сгради, общежития и апартаменти“, 2039 „Други сгради“, 2049 „Други машини, съоръжения, оборудване“ 2059 „Други транспортни средства“ и 2102 „Патенти, лицензи, концесионни права, фирмени и търговски марки и др.“ в отчетна група „Бюджет“, 2201 „Земи, гори и трайни насаждения“ в отчетна група ДСД, преценка на нефинансови дълготрайни активи по сметка 7801 „Преоценки на нефинансови дълготрайни активи“ и промени в НДА по сметки 6992 „Намаление на нефинансови дълготрайни активи от други събития“ и 7992 „Увеличение на нефинансови дълготрайни активи от други събития“.	25
6	РД № 2.15-2 за процедури по същество – проверка на счетоводното отчитане на получени от РА средства от директни плащания по сметки 4682 „Разчети със сметки за средства от Европейския съюз на бюджетни организации от подсектор "Централно управление" за постъпили и разходвани средства“ и 7481 „Получени текущи помощи и дарения от Европейския съюз“ и подпараграф 46-10 „текущи помощи и дарения от Европейския съюз“.	3
7	РД № 2.2-1 констативен протокол.	55
8	РД № 2.6-1 Паметна записка за документиране на извършена процедура относно оценка на вътрешния контрол и оценка на риска.	1